

RAZVOJ SPORTSKOG MENADŽMENTA U SRBIJI I CRNOJ GORI KROZ ISTORIJU OLIMPIJSKIH KOMITETA NJIHOVIH DRŽAVA

DEVELOPMENT OF SPORTS MANAGEMENT IN SERBIA AND MONTENEGRO THROUGH THE HISTORY OF THE OLYMPIC COMMITTEES OF THEIR COUNTRIES

SAŽETAK

Predmet ovog istraživanja se odnosi na razvoj menadžmenta u sportu kroz istoriju Olimpijskog komiteta Srbije i Crnogorskog olimpijskog komiteta. Analiza rada Olimpijskog komiteta Srbije i Crnogorskog olimpijskog komiteta i predstavljanje njihove organizacione strukture, saradnja sa međunarodnim i nacionalnim sportskim organizacijama, načini podsticanja razvoja vrhunskog sporta koji se razlikuju po dužini svog delovanja, ali koji imaju i prožimanje zajedničkog delovanja kroz dve države na našim prostorima, svakako je predstavljalo istraživački izazov. Poseban izazov jeste zajednička politička prošlost, odnosno društveni obrasci koji su karakteristični za obe države, a koji su i dalje prisutni u svakodnevnom političkom životu što neposredno utiče na rad većine nacionalnih tela pa tako i olimpijskih komiteta, odnosno na njihovu organizaciju i funkcionisanje. Cilj ovog istraživanja je bio da se utvrdi značaj rada

**Violeta Šiljak¹, Dejan Đurović²,
Rade Stefanović³ & Branimir
Mekić³**

¹ Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja, Univerzitet u Beogradu

² Fakultet za menadžment u sportu, Alfa BK Univerzitet u Beogradu

³ Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja Leposavić, Univerzitet u Prištini

Pregledni članak
doi:10.5550/sgia.181401.se.sdsms
UDC: 796.032(497.11+497.16)

Primljen: 22.03.2018.
Odobreno: 20.06.2018.

Korespondencija:
Violeta Šiljak
Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja,
Univerzitet u Beogradu
Blagoja Parovića 156
11030 Beograd, Srbija
violeta.siljak@fsfv.bg.ac.rs
vsiljak@yahoo.com

Sportlogia 2018, 14 (1), 12-26.
E-ISSN 1986-6119

Olimpijskog komiteta Srbije i Crnogorskog olimpijskog komiteta sa aspekta menadžmenta. Ovim naučnim istraživanjem utvrđen je razvoj menadžmenta u sportu kroz istoriju na primeru Olimpijskog komiteta Srbije i Crnogorskog olimpijskog komiteta. Rezultati istraživanja ukazuju da je stepen razvoja menadžmenta u sportu Olimpijskog komiteta Srbije i Crnogorskog olimpijskog komiteta uslovjen dužinom njihovog članstva u Međunarodnom olimpijskom komitetu. Pored toga, utvrđeno je da je uticaj tehnoloških, ekonomskih i političkih izazova za menadžment Olimpijskog komiteta Srbije i Crnogorskog olimpijskog komiteta bio identičan; da je sprovođenje projekata Olimpijskog pokreta različitog obima u Olimpijskom komitetu Srbije i Crnogorskom olimpijskom komitetu i da je širenje Olimpijskih vrednosti podjednako prisutno u Olimpijskom komitetu Srbije i Crnogorskom olimpijskom komitetu. Značaj istraživanja se ogleda u stručnom i naučnom sagledavanju rada Olimpijskog komiteta Srbije i Crnogorskog olimpijskog komiteta. Ovo istraživanje daje doprinos budućim stručnjacima sportskih organizacija da uspešno primene njihove modele menadžmenta u sportu u okviru svojih sportskih organizacija.

Ključne reči: istorija, menadžment, Nacionalni olimpijski komitet, Srbija, Crna Gora.

UVOD

U ovom kompleksnom istraživanju, da bi se dobili pouzdani i valjani rezultati, pored rada navedenih nacionalnih komiteta, bilo je neophodno analizirati i sagledati ceo olimpijski pokret od njegovog nastanka, pa do danas. Sinkretizam istorijskih činjenica i njihov uticaj na razvoj olimpijskog pokreta i menadžment njegove krovne organizacije su neosporni (Ilić i Mijatović, 2006). Kako bi se predviđeni ciljevi istraživanja ostvarili, literatura koja je konsultovana obuhvatala je spektar naučnih disciplina uključujući prvenstveno rade koji su se bavili istorijskom perspektivom ovog fenomena ali i rade koji se odnose na menadžment u opštem smislu a posebno menadžment sportskih organizacija¹. Svaku sportsku organizaciju definišu vizija, misija, strategija, kao i ostala razvojna dokumenta usklađena sa evropskim i svetskim razvojnim dokumentima. Međunarodni olimpijski komitet (MOK) u okviru svoje misije i uloge ima zadatak da podstiče saradnju, organizaciju i razvoj sporta i sportskih takmičenja. Nastao je sa jasnim ciljem da “... encompasses organizations, athletes and other persons who agree to be guided by the principles of the Olympic Charter. Its composition and general organization are governed by Chapter 1 of the Charter” (<https://www.olympic.org/about-ioc-institution>). Takođe,

¹ Za više videti Aćimović, D. (2007). *Menadžment u sportu*. Niš: Serbona; Gašović, M. (2009). *Marketing sportskih organizacija*. Beograd: Intermanet; Kastratović, E. (2004). *Osnove menadžmenta sa menadžmentom u sportu*. Beograd: Institut za razvoj malih i srednjih preduzeća doo; Kostadinović, S., Kostadinović, I. (2007). *Pravo i sport*. Beograd: Univerzitet Braća Karić; Tomić, M. (2007). *Sportski menadžment*. Beograd: Data Status i Živković, S. (2009). *Liderstvo u sportu*. Beograd: Fakultet za trgovinu i bankarstvo "Janićije i Danica Karić".

Šiljak, V., Đurović, D., Stefanović, R., & Mekić, B. (2018). Razvoj sportskog menadžmenta u Srbiji i Crnoj Gori kroz istoriju olimpijskih komiteta njihovih država. *Sportlogia*, 14(1), 12-26.
doi:10.5550/sgia.181401.se.sdsms

bitno je naglasiti i pravni status MOK-a koji je definisan u Olimpijskoj povelji u kome se navodi da je “*The IOC is an international non-governmental not-for-profit organization, of unlimited duration, in the form of an association with the status of a legal person, recognized by the Swiss Federal Council in accordance with an agreement entered into on 1 November 2000 In order to fulfill its mission and carry out its role, the IOC may establish, acquire or otherwise control other legal entities such as foundations or corporations*” (Olympic charter, 2017). Sa druge strane, kada se govori o nacionalnim olimpijskim komitetima, pomenuta Povelja reguliše i njihov rad zajedno sa regulativama države u kojoj NOK postoji i funkcioniše. Misija ovih tela je da razvijaju, promovišu i štite Olimpijski pokret (Olympic charter, 2017) uz druge odredbe, od kojih treba napomenuti eksluzivitet NOK-a u pogledu saradnje sa MOK-om². Međutim imajući u vidu turbulentnu istoriju regionalne i inter-državno prožimanje ovih dveju država koje su nekad činile federalivne republike u zajedničkoj SFRJ³, pa potom zajednicu Srbija i Crna Gora do formiranja zasebnih političkih entiteta u vidu odvojenih država, su takođe faktor koji igra veliku ulogu u celokupnom razvoju društva a samim tim i sporta. Političko nasleđe prošlih uređenja i režima koje se u poslednjih pola veka kretalo od (semi)autoritarnih režima, tranzicionih i post tranzisionih kretanja do demokratije, koja se i dalje zahvaljujući kulturnim obrascima koji nisu iščezli, ne može porediti sa demokratijama razvijenog Zapada, i dalje direktno utiču na donošenje odluka, kadiranje i generalno javnu politiku. Uređenja Srbije i Crne Gore, koja streme modernizaciji u skladu sa standardima EU i dalje u velikoj meri počivaju na tradicionalnim manirima političke volje i funkcionisanja, odnosno može se reći da još uvek nije dostignuta ni demokratska ni profesionalna zrelost a što se direktno reflektuje i na upravljanje nacionalnim olimpijskim komitetima.

Kroz čitav period postojanja MOK-a, kad god su problemi nadrastali postojeću organizaciju, koja nije mogla da vlada njima i da ih rešava, nastajala je kriza organizacije i ukupnog menadžmenta, te je stoga Međunarodni olimpijski komitet bio prinuđen da nađe rešenja za nastale probleme. Razvoj Međunarodnog olimpijskog komiteta je tokom godina doveo do proporcionalnije zastupljenosti i veće ustavne snage svojih članova. Od 15 članova koji su ga osnovali 1894. godine, pa do 115 članova samo Skupštine MOK-a i brojnih članova drugih MOK-ovih tela i Komisija, MOK je izrastao u najveću sportsku organizaciju na svetu (Olympic charter, 2017). Uspešan rad MOK-a na realizaciji projekata vezanih za mir u svetu i aktivnosti UN-a u celini s obzirom na ulogu stalnog posmatrača, obrazovanje omladine, ravnopravno uključenje žena u svakom segmentu pokreta, osnivanje mnogobrojnih Komisija su činjenice koje ukazuju da MOK ima značajan uticaj na globalni sport i globalnu scenu u celosti (Luijk, 2018).

Upravljanje ljudskim resursima kroz otkrivanje i razvoj ljudskih potencijala u organizaciji Olimpijskih igara, kao i upravljanje promenama koje nastaju pod uticajem ekonomskih,

² Za više videti Olympic charter, 2017.

³ Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija

političkih, društvenih i tehnoloških faktora mogu uspešno da se ostvare zahvaljujući visoko postavljenim standardima zasnovanim na savremenim principima menadžmenta koje MOK primenjuje. Motivacija za liderском pozicijom na svetskoj sceni sportskih organizacija se ostvaruje kroz timski rad gde su konstantno prisutni procesi kontrole i merenja rezultata realizacije rada. Specifičnost geografskog podneblja, kulturni i drugi aspekti utiču na različitost u pristupu funkcionisanja nacionalnih olimpijskih komiteta od države do države. Srbija je primljena u Međunarodni olimpijski komitet 1912. godine tokom odvijanja V Olimpijskih igara koje su se održale u Stokholmu. Zbog Prvog svetskog rata prekinuta je celokupna aktivnost svetskog olimpijskog pokreta. Takođe, usporen je rad Srpskog olimpijskog komiteta (SOK), jer su većinu njegovih članova činili oficiri srpske vojske. Planirane Šeste olimpijske igre u Berlinu 1916. godine nisu održane i tek sa prestankom rata nastavljena je olimpijska aktivnost u svim zemljama sveta.

Na VII Olimpijskim igrama održanim 1920. godine u Antverpenu Srbija je učestvovala u okviru novostvorene države Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca. Crna Gora se pre toga pridružila Srbiji priznavši dinastiju Karađorđević umesto dinastije Petrović za svoje vladare. Srbija i Crna Gora su bile u sastavu raznih formi zajedničke države od 1918. do 2006. godine. Način delovanja sportske organizacije je često uslovljen oskudnim resursima što iziskuje pragmatičnost u njenom modelovanju i upravljanju. Analiza rada i predstavljanje organizacione strukture Olimpijskog komiteta Srbije i Crnogorskog olimpijskog komiteta, saradnja sa međunarodnim i nacionalnim sportskim organizacijama, načini podsticanja razvoja vrhunskog sporta su od velikog značaja za njihovo sveobuhvatno sagledavanje.

METODE

U ovom istraživačkom radu primjeno je više metoda: istorijski metod, kauzalno-deskriptivni i dijalektički metod. Istoriska analiza primenjena u ovom radu je bila od izuzetne važnosti tokom sprovođenja istraživanja, radi utvrđivanja toka rada Olimpijskog komiteta Srbije i Crnogorskog olimpijskog komiteta.

DISKUSIJA

Kako se savremeni olimpijski pokret zasniva na principima antičkih olimpijskih igara, radi svrsishodnjeg tumačenja pojedinih odluka menadžmenta Međunarodnog olimpijskog komiteta, bilo je neophodno istražiti same antičke igre, a zatim i savremeni olimpijski pokret od njegovog obnavljanja/nastanka, pa do danas. Antičke olimpijske igre su kao svoje zaveštanje ostavile etičke principe kojima se rukovodi olimpijski pokret i u određenoj meri ih sledi. U današnje vreme globalizacije, nije primereno a ni naučno opravdano praviti doslovna i direktna

Šiljak, V., Đurović, D., Stefanović, R., & Mekić, B. (2018). Razvoj sportskog menadžmenta u Srbiji i Crnoj Gori kroz istoriju olimpijskih komiteta njihovih država. *Sportlogia*, 14(1), 12-26.
doi:10.5550/sgia.181401.se.sdsms

poređenja delovanja Međunarodnog olimpijskog komiteta i samog olimpijskog pokreta sa antičkim olimpijskim igrama. Pored takmičenja za slavu a ne za materijalnu nagradu, prestanka ratova tokom trajanja Igara kao i utvrđivanja svegrčkog jedinstva, antičke olimpijske igre nisu dozvoljavale učešće ženama, zbog čega je Pjer de Kuberten u naučnim raspravama često osuđivan jer je zamišljao da moderne Olimpijske igre ustanovi po istom principu (Simonović, 2007). Od svog nastanka pa do danas, olimpijski pokret morao je da prati i da odgovori mnogobrojnim političkim, ekonomskim, sociološkim, tehnološkim i dr. izazovima i promenama (Ilić i Mijatović, 2006). Uspešan rad MOK-a na realizaciji svojih projekata koji se odnose na mir u svetu, obrazovanje omladine, ravnopravno uključenje žena u svakom segmentu pokreta, osnivanje Komisija za žene, Komisija za Sport za sve, Sport i okolinu su činjenice koje ukazuju da MOK ima značajan uticaj na vrednosti olimpijskog pokreta (Šiljak i Đurović, 2017). Danas je olimpijski pokret pored ravnopravnog učešća svim sportistima, obezbedio i programe Olimpijske solidarnosti, obrazovanja i dr. (Trkulja, 2008; Škaro, 2012). Bojkoti Olimpijskih igara, zabrana učešća ženama i profesionalcima na Olimpijskim igrama su odavno prevaziđeni problemi. Menadžment MOK-a kao sportske organizacije koja rukovodi ovim Pokretom usmeren je na ostvarenje cilja da doprinese izgradnji mirnijeg i boljeg sveta obrazovanjem mlađih kroz bavljenje sportom, a u skladu sa Olimpijskim vrednostima (Binder, 2007). MOK je utemeljio ono što danas poznajemo kao Olimpijski pokret kroz revitalizovanu ideju modernih Olimpijskih igara. Tokom decenija, ova ideja je naišavši na plodno tlo počela da se razvija u svakom pogledu, a posebno u organizacionom, prerastajući u jednu od najvećih međunarodnih sportskih organizacija. Verovatno da se u najranijem periodu modernizacije Olimpijskih igara ne može govoriti o menadžmentu kakvim ga danas poznajemo, već više o setu načela i pravila iz kojih su se izrodile upravljačke procedure i procesi. Pravilnim menadžmentom MOK je unapredio sport i prerastao u organizaciju koja je na čelu Olimpijskog pokreta, čime predstavlja uzor svim Nacionalnim olimpijskim komitetima. Činjenica je da je boravak dvadesetogodišnjeg srpskog kralja u Atini 1896. godine indirektno odigrao veoma značajnu ulogu u informisanju javnosti o sportskim takmičenjima na Olimpijskim igrama, koje sigurno ne bi bile u tom obimu i na taj način opisivane, da na njima nije prisustvovao mladi srpski kralj. Novinski izveštaji koji su pratili misiju kralja Aleksandra znatno su uticali na upoznavanje i prihvatanje olimpijske ideje, a time i na pojavu olimpijskog pokreta u Kraljevini Srbiji, jer su obaveštavali, upoznali, zainteresovali, time i podsticali mlade u Srbiji da prihvate i dalje razvijaju olimpijsku ideju (Šiljak, 2013). Nakon dinastičkih promena, Kraljevina Srbija se ozbiljnije posvetila širenju olimpijskih ideja i organizovanju brojnih takmičenja, koja su u svom nazivu sadržala pridev „olimpijski“. Svetomir Đukić, koji se smatra osnivačem srpskog olimpijskog pokreta, i njegovi sledbenici bili su posvećeni predanom radu na širenju olimpijskih ideja kroz organizaciju takmičenja i uključivanje velikog broja omladine u sport. Srbija je primljena u MOK 1912. godine, a Svetomir Đukić je primljen za člana MOK. Svojim članstvom u MOK-u Srbija je omogućila takođe, članstvo primljenim državama u novoformiranu državu Jugoslaviju, koje im je ostalo po rascepu

Šiljak, V., Đurović, D., Stefanović, R., & Mekić, B. (2018). Razvoj sportskog menadžmenta u Srbiji i Crnoj Gori kroz istoriju olimpijskih komiteta njihovih država. *Sportlogia*, 14(1), 12-26.
doi:10.5550/sgia.181401.se.sdsms

Jugoslavije. Formiranje Jugoslovenskog olimpijskog komiteta (odbora) 1919. godine i njegovo međunarodno priznanje odvijalo se automatizmom nasleđivanja Srpskog olimpijskog komiteta, bez posebne procedure izbora u članstvo Međunarodnog olimpijskog komiteta. Jugoslovenski olimpijski komitet (JOK) je delovao do 2003. godine kada je raspadom države postao Olimpijski komitet Srbije i Crne Gore. Razdvajanjem Državne zajednice Srbije i Crne Gore 2006. godine ponovo postaje samo nacionalni olimpijski komitet Srbije i sada nosi naziv Olimpijski komitet Srbije - OKS. Organizaciona struktura Olimpijskog komiteta Srbije (OKS) i vizija, misija, strategija, kao i ostala razvojna dokumenta usklađeni su sa organizacionom strukturom MOK-a i dokumentima olimpijskog pokreta, međutim, prisutne su i razlike. Radi adekvatne prezentacije dobijenih rezultata o načinu rada Olimpijskog komiteta Srbije, neophodna je komparacija sa načinom rada i organizacionom strukturom krovnog tela Olimpijskog pokreta. Iako je MOK međunarodna sportska organizacija globalnog karaktera, a OKS nacionalna sportska organizacija, ona mora da postupa prema olimpijskoj povelji i da prati i uskladije svoj rad sa MOK-om. Način biranja predsednika i članova je sličan, kao i sazivanje sednica i trajanje nekih mandata. Razlika je prisutna u starosnim granicama članova. Članovi MOK-a izabrani posle 1999. godine imaju starosnu granicu od 70 godina, dok u OKS ta granica ne postoji. Broj članova u MOK-u iznosi 115, dok je u OKS neograničen.

Činjenica da se u Olimpijskom komitetu Srbije već dva puta ponavlja diskutabilan izbor za predsednika, otvara prostor da se rad ove sportske organizacije pomnije prati i kontroliše. Prvi slučaj je zabeležen 2005. godine. Drugi slučaj je bio kod poslednjeg i aktuelnog izbora predsednika. Olimpijski komitet Srbije je trebalo da izvrši izbor predsednika prema važećem Statutu do februara 2017. godine. Međutim, sled događaja je vodio ka dobijanju upozorenja od strane MOK-a o poštovanju Statuta OKS (<http://www.novosti.rs/vesti/sport.297.html:635736-MOK-uputio-upozorenje-u-OKS-Strogo-postujte -Statut>). Dalji događaji su isli u pravcu promene članova Statuta (<http://www.oks.org.rs/skupstina-olimpijskog-komiteta-usvojila-izmene-i-dopune-statuta-oks/>). Time je omogućen ponovljen izbor za predsednika što je rezultovalo izborom aktuelnog predsednika OKS 09. maja 2017. godine (<http://www.oks.org.rs/bozidar-maljkovic-novi-predsednik-oks/>). Pored toga, mandat generalnog sekretara OKS ni Statutom a ni Poslovnikom rada Skupštine nije utvrđen, tako da aktuelnom generalnom sekretaru OKS, teče treći mandat. Ovaj propust dozvoljava neograničenu funkciju što je nedopustivo za bilo koju funkciju, a naročito za nacionalni olimpijski komitet⁴.

⁴ Za više detalja uporediti Statut OKS-a sa Statutom MOK-a. Organi OKS su naime : Skupština OKS, Izvršni odbor OKS, Predsednik OKS, Nadzorni odbor OKS, Stalna sportska arbitraža OKS čime se u velikoj meri podražava organizaciona struktura MOK-a, čime se upitnost neograničenih izbora ima sagledati i kroz prizmu odredbi MOK-a.

Broj Komisija koje ima OKS je u odnosu na broj komisija MOK-a znatno manji. Delovanje tih Komisija nije dostupno javnosti i ne postoji plan aktivnosti i izveštaj o njihovom radu. Članom 12 Statuta OKS je definisano da je za rad nacionalne olimpijske akademije nadležan izvršni odbor OKS. Međutim, Međunarodna olimpijska akademija je posebno i nezavisno telo koje se bavi istraživanjima i naučnim radom i postavlja se pitanje kako Izvršni odbor OKS može biti nadležan za nauku i istraživanja u oblasti Olimpizma. Zanimljiva je činjenica da OKS ima više članova Izvršnog odbora (16) u odnosu na MOK (15). Olimpijski komitet Srbije ima Nadzorni odbor za razliku od MOK-a, što ukazuje da nema nikakvu vrednost jer je rad MOK-a preko različitih dokumenata i izveštaja (izveštaji komisija, finansijski izveštaj i dr.) javan, dok je primetno da su dokumenti OKS dostupni javnosti malobrojni, a na oficijelnom sajtu je dostupan samo završni izveštaj o realizaciji programa za 2015. godinu u okviru koga je delimično iznesen finansijski izveštaj (<http://www.oks.org.rs/wp-content/uploads/Zavrsni-izvestaj-OKS-za-2015.pdf>). U OKS nedostaju godišnji izveštaj, marketinški i drugi tipovi izveštaja i to za period od - ne možemo reći 105 godina postojanja, već od 2006. godine, od momenta njegovog samostalnog delovanja. Od 2017. godine OKS je oformio Komisiju za olimpijske vrednosti koja se nekada zvala Komisija za Olimpijsko obrazovanje. Ustanovljeno je da osim sporadično organizovanih događaja druženja sa školskom populacijom, ne postoje planski organizovani i sprovedeni događaji i aktivnosti vezane za Olimpijsko obrazovanje i olimpijske vrednosti.

U Olimpijskom komitetu Srbije Fond sporta i Olimpizma se bavi pitanjima olimpijskog obrazovanja i olimpijskih vrednosti. Kao obrazovno telo OKS-a, Fond sporta i Olimpizma pored muzeja, ima programe edukacije i Omladinski savet Srbije – komisiju za mlade. Rad navedenog Saveta, odnosno, Komisije za mlade nije nigde prezentovan. O radu Fonda na olimpijskim vrednostima podaci se mogu naći samo u vestima na oficijelnom sajtu. Pregledom vesti može se uočiti da se povremeno organizuju druženja sa mališanima iz osnovnih škola. Fond organizuje posete olimpijaca školama i tada se drži „Olimpijski čas“. Međutim, iako je Fond izdao fantastičnu knjigu „Olimpijska bajka“, nije sistemski rešeno njeno dalje plasiranje i prezentovanje u obrazovne svrhe mališana kroz niže razrede osnovnih škola Srbije, novodolazećim naraštajima kojima je prvenstveno i namenjena (Mitrović, 2011). Olimpijski komitet Srbije je bio inicijator pokretanja takmičenja koja za cilj imaju podsticaj razvoja masovnog sporta inspirisanog Olimpijskim igrama: Memorijalnu atletsku trku „Svetomir Đukić“, Memorijalnu biciklističku trku „Olimpijski trofej Svetomir Đukić“ i Memorijalnu atletsku trku „Dragutin Tomašević“. Aktuelni Programi aktivnosti OKS-a su: Razvoj zimskih sportova Pjončang 2018. kroz koji OKS nastoji da kontinuirano razvija zimske sportove, Razvojni program prepoznajući važnost pravovremene identifikacije najtalentovanijih mlađih sportista, odnosno potrebu da se obezbede optimalni uslovi za njihov razvoj i Olimpijski program Tokio 2020. koji podrazumeva primenu i dalje razvijanje koncepata direktnog finansiranja programa najboljih sportista i timova u Srbiji. Pored navedenih programa, Olimpijski komitet Srbije je po

Šiljak, V., Đurović, D., Stefanović, R., & Mekić, B. (2018). Razvoj sportskog menadžmenta u Srbiji i Crnoj Gori kroz istoriju olimpijskih komiteta njihovih država. *Sportlogia*, 14(1), 12-26.
doi:10.5550/sgia.181401.se.sdsms

ugledu na MOK formirao program „Karijera posle sporta“. Ovaj program je napravljen sa ciljem da se sportistima pruže saveti i pomoć kako da pored sportskih, ostvare dobre rezultate i u drugim sferama života i kako da ostvare uspešan prelaz sa sportskog na poslovni teren. Deset godina zvaničnog postojanja Crnogorskog olimpijskog komiteta (COK) sa tri učešća na Olimpijskim igrama ostavlja malo prostora za istraživanje istorije ovog nacionalnog olimpijskog komiteta. U nedostatku činjenica/rezultata podaci o osvajačima medalja na oficijelnom sajtu COK-a su verovatno pokušali da „dopune“ nedostajuću istoriju. Na sajtu su navedeni imenom i prezimenom sportisti „osvajači medalja iz Crne Gore“ (<http://www.cok.me/olimpijske-igre/osvajaci-medalja-iz-crne-gore/>). Nedorečeno i nepotpuno objašnjeno navođenje sportista može uneti zabunu i pogrešno informisanje šire javnosti. Sportisti koji su se takmičili za FNRJ, SFRJ, SRJ, odnosno pod zastavom JOK-a (Jugoslovenskog olimpijskog komiteta), a deklarisani kao srpski ili hrvatski državljeni su zbog mesta rođenja stavljeni na sajt. Ako se ima u vidu da je većina navedenih sportista srpskog državljanstva, postavlja se pitanje koji su bili kriterijumi za navođenje sportista osvajača medalja iz Crne Gore? Nacionalni olimpijski komitet Crne Gore, kao i svi drugi nacionalni olimpijski komiteti u obavezi je da radi u skladu sa Olimpijskom poveljom. Kao deo Olimpijskog pokreta, menadžment svoje organizacije mora da uskladi kako sa politikom sporta u svojoj državi, tako i sa menadžmentom Međunarodnog olimpijskog komiteta, koji je krovno telo Olimpijskog pokreta. Međutim, pored ostvarenih i navedenih uspeha, vrhunski sport u Crnoj Gori nalazi se na prekretnici, kako organizacionog usavršavanja, tako i sistemskog formiranja. Sport naročito vrhunski, susreće se sa velikim brojem problema, koji direktno utiču, ne samo na njegov budući razvoj, već i na održavanje dostignutog nivoa razvoja. Problemi koji opterećuju sport su različiti i pripadaju, kako unutrašnjim, onima koji su svojstveni samo sportskoj organizaciji, tako i spoljašnjim, među kojima treba izdvojiti neadekvatnost tehničkih, infrastrukturnih i finansijskih uslova za dostizanje odgovarajućih sportskih rezultata. Budžeti nacionalnih sportskih saveza i sportskih klubova su segment koji u najvećoj meri određuju ciljeve i pravce njihovog delovanja. O stanju Olimpijskog pokreta u Crnoj Gori Begović govori da uzevši u obzir statističku poziciju Crne Gore, države sa populacijom manjom od milion ljudi, sportske aktivnosti treba da vodi državna vlast, ali preko decentralizovanih jedinica unutar Nacionalnih sportskih saveza (2014). Načelo decentralizacije znači da bi trebalo da budu uključeni svi koji se aktivno bave nekim konkretnim sportom - od sportista do pokrovitelja. Sport igra veoma važnu ulogu u celokupnom crnogorskom identitetu, posebno u vremenima kada je ekomska kriza izuzetno produbila jaz između klasi sa negativnim uticajem na socijalizaciju ugroženog stanovništva. Zbog ovih negativnih posledica, sportske organizacije imale su tendenciju da prate organizacionu strukturu drugih vladinih organizacija (Begović, 2014). Crnogorski olimpijski komitet se smatra mladom sportskom organizacijom čiji sportisti imaju punu podršku za predstojeća takmičenja u okviru olimpijske porodice. Međutim, ostali segmenti rada Crnogorskog Olimpijskog komiteta koje bi svaki nacionalni komitet trebao da uskladi u što većoj meri sa radom Međunarodnog olimpijskog komiteta veoma su skromni. Naravno, nije za očekivati ni od jednog nacionalnog olimpijskog

Šiljak, V., Đurović, D., Stefanović, R., & Mekić, B. (2018). Razvoj sportskog menadžmenta u Srbiji i Crnoj Gori kroz istoriju olimpijskih komiteta njihovih država. *Sportlogia*, 14(1), 12-26.
doi:10.5550/sgia.181401.se.sdsms

komiteta, pa ni od Crnogorskog olimpijskog komiteta da ima identična tela kao Međunarodni olimpijski komitet. Malobrojna dostupna dokumenta u nadležnosti Crnogorskog olimpijskog komiteta, njegova organizaciona struktura kao i konkretno sprovedene akcije ne govore u prilog ostvarivanju programske aktivnosti COK-a koje je još pre pet godina postavio aktuelni predsednik. Crnogorski olimpijski komitet je pored Statuta doneo i sledeća dokumenta: Pravilnik o izboru sportiste godine, Pravilnik o kategorizaciji sportista, Pravilnik o radu arbitraže COK-a i Marketing strategiju COK-a. Međutim u okviru projekta "3,4 sad" COK je ostvario određene programske aktivnosti čime se u skladu sa drugim projektnim aktivnostima pozicionirao kao lider u strateškom razvoju sporta Crne Gore (<http://tricetirisad.me/kategorija/aktivnosti/>). Osim marketinških i promotivnih aktivnosti vezanih za OI u Rio de Žaneiru 2016. godine sprovedenih pod nazivom "Olimpijski karavan Rio" (koje su skoro istovetne i eponimne aktivnostima OKS-a, <http://www.oks.org.rs/sutra-na-100-dana-do-rija-olimpijski-karneval-u-centru-beograda/>), primećuje se obraćanje pažnje na razvoj univerzitetskog sporta i razvoj masovnih, rekreativnih sportskih aktivnosti, gde zapravo COK u biti sledi ideološku orijentaciju MOK-a.

Marketing strategija Crnogorskog olimpijskog komiteta – pozicioniranje sporta kao elementa nacionalnog brenda je dokument koji ukazuje na budući pravac aktivnosti COK-a. Pored ovog dokumenta, javnosti nije dostupan nikakav drugi projekat ako je u toku. Iz dostupnih izvora, prevashodno zvaničnog glasila COK-a, se može uočiti da planirani programski zadaci za pet godina rada nisu ni započeti. Tako na primer, nije oformljeno nijedno telo, odnosno, komisija za olimpijsko obrazovanje, žene i sport, za sport i životnu sredinu, sportska komisija i dr. Glavni problem Olimpijskog pokreta u Crnoj Gori je ugrožen položaj sportista (Begović, 2014). Prema preporukama sa Kongresa MOK-a iz oktobra 2009. godine „Svi sportisti čine srce Olimpijskog pokreta. Njih podržavaju obimne strukture, koje posebno uključuju lokalne klubove, nacionalne i internacionalne saveze i nacionalne olimpijske komitete. [...] Sportiste bi trebalo podsticati da uzmu udela u organizaciji i razvoju u 21. veku“ (The Olympic Movement in Society, 2009). Olimpijski pokret u Crnoj Gori nema ni formalno ni neformalno uređene ustanove za zaštitu sportista, koje imaju za cilj da ih održe aktivnim i posle sportske karijere. Ovo je veoma bitno jer bi oni, s jedne strane, mogli da posluže kao uzor, a još važnije je što bi to značajno smanjilo mogućnost da bivši sportista postane problematičan član društva. Crnogorski olimpijski pokret je državno orijentisani sistem, kojim upravlja privatno ili politički podobno lice, i konstelacija u NOK-u Crne Gore čini ga veoma uticajnim. Statut Crnogorskog NOK-a omogućava predstavnicima saveza da zauzmu položaj u različitim komisijama, bez obzira da li oni poseduju neophodne preduslove za to. Sportisti bi trebalo da budu uključeni u celokupni proces donošenja odluka. O ulozi sportista u institucijama Olimpijskog pokreta: „Sportisti moraju biti uključeni u organe odlučivanja u okviru Olimpijskog pokreta kroz Sportsku komisiju i druge organe koje imaju puno pravo glasa“ (The Olympic Movement in Society, 2009). U odeljku sa preporukama MOK-a sa Kongresa iz 2009. godine, „Struktura Olimpijskog pokreta“, autonomija u sportu je istaknuta kao ključni segment u cilju promovisanja različitosti i posebnosti: „Nadležne

međuvladine organizacije i vlade bi trebalo da priznaju neophodnu i suštinsku autonomiju Olimpijskog pokreta, pogotovo poštovanje i sprovođenje pravila dobrog upravljanja, jednakosti i pravičnosti u sportu i sportskoj administraciji, ustanovljenim od strane Olimpijskog pokreta i navedenim u Olimpijskoj povelji, da obezbedi najbolje i najpravednije moguće bavljenje sportom... Svi činioci Olimpijskog pokreta bi trebalo da preispitaju svoja pravila i aktivnosti, da bi se osiguralo da su u potpunosti u skladu sa Olimpijskom poveljom i sa osnovnim principima i vrednostima olimpizma" (The Olympic Movement in Society, 2009).

Percepcija autonomije u okviru Crnogorskog Olimpijskog pokreta (uglavnom u strukturi Nacionalnog programa razvoja sporta) uglavnom se pogrešno koristi kao termin za suveren, posebno kada je u pitanju donošenje strateških odluka o razvoju sportskog sistema ili u okviru konkretnog sporta, s jedne strane, i način trošenja državnih sredstava (izdvojenih za razvoj sportista) s druge strane (Begović, 2014). Crnogorski olimpijski komitet ne poseduje radno telo koje se bavi olimpijskim vrednostima. U vestima na oficijelnom sajtu se mogu zapaziti povremena druženja poznatih olimpijaca Crne Gore sa učenicima, što svakako nije dovoljno da bi se moglo govoriti o radu na širenju olimpijskog obrazovanja i olimpijskih vrednosti. Jedna od pozivnih inicijativa je ostvareno domaćinstvo Igara malih država Evrope. Crnogorski olimpijski komitet je dostavio inicijativu da bude organizator Igara malih država Evrope 2019. godine, kao i elaborat o društveno-finansijskoj opravdanosti organizacije Igara malih država Evrope 2019. godine. Uprava za mlade i sport je podržala dostavljenu inicijativu, jer organizacija ovakvog sportskog takmičenja je veliki sportski događaj za Crnu Goru, imajući u vidu i činjenicu da je navedeno takmičenje izuzetno cenjeno u Svetskim olimpijskim okvirima. Ovaj stav nalazi svoje uporište u sledećem tekstu "*The importance of the event was highlighted by the presence of many sports and government authorities, including IOC president Thomas Bach, who in his address said: "These games confirm the power that sport has to unite all of us. In sport we are all equal; no matter who we are or from where we come. Sport always builds bridges. It never erects walls"*" (<http://www.eurolympic.org/17th-san-marino-games-of-the-small-states-of-europe-open/>).

ZAKLJUČAK

Olimpijske igre danas predstavljaju snažan i značajan pokret, čiju važnost verovatno ni njihov osnivač nije mogao da nasluti. Kako se Međunarodni olimpijski komitet, koji rukovodi Olimpijskim pokretom, susretao sa nizom spoljašnjih faktora koji su uticali na Olimpijski pokret i na celokupnu organizaciju i upravljanje razvojem međunarodnog olimpijskog pokreta, tako su se i nacionalni olimpijski komiteti država članica pokreta susretali sa faktorima koji su uticali na njihov razvoj. Istraživanje istorijskog razvoja menadžmenta Olimpijskog komiteta Srbije i Crnogorskog olimpijskog komiteta, kao pripadnika „olimpijske porodice“ koji su u obavezi da rade u saglasnosti sa olimpijskom poveljom i drugim dokumentima od značaja za olimpijski pokret, dovelo je do dobijanja rezultata na osnovu kojih se može zaključeti u kojoj meri prate i ispunjavaju zahteve savremenog olimpijskog pokreta. Razmatrajući izložene i analizirane

Šiljak, V., Đurović, D., Stefanović, R., & Mekić, B. (2018). Razvoj sportskog menadžmenta u Srbiji i Crnoj Gori kroz istoriju olimpijskih komiteta njihovih država. *Sportlogia*, 14(1), 12-26.
doi:10.5550/sgia.181401.se.sdsms

činjenice, može se zaključiti sledeće: Osnivanje Međunarodnog olimpijskog komiteta 1894. godine u Parizu, otvorilo je novu etapu u evoluciji savremenog sporta, a time i menadžmenta najveće sportske organizacije na svetu. Uticaj menadžmenta Međunarodnog olimpijskog komiteta i istorijske prilike u našem regionu su preko primera razvoja menadžmenta u sportu kroz istoriju Olimpijskog komiteta Srbije i Crnogorskog olimpijskog komiteta dali mogućnost boljeg sagledavanje aktuelne situacije u nacionalnim olimpijskim komitetima Srbije i Crne gore.

Devet decenija zajedničkog rada i delovanja Srbije i Crne Gore u svim segmentima života su podrazumevali i iste tehnološke ekonomске i političke izazove sa kojima su se suočavali u okviru zajedničkog Nacionalnog olimpijskog komiteta. Od razdvajanja država, menadžment nacionalnih olimpijskih komiteta obe države je i dalje pod istim ili sličnim tehnološkim, ekonomskim i političkim uticajem. Globalizacija u svetu, a posebno globalni pristup menadžmenta MOK-a svim nacionalnim olimpijskim komitetima dodatno doprinose njihovom ujednačavanju rada. Navedene činjenice ukazuju da je uticaj tehnoloških, ekonomskih i političkih izazova za menadžment Olimpijskog komiteta Srbije i Crnogorskog olimpijskog komiteta bio isti. Iako je dugogodišnji zajednički rad u okviru JOK-a pratio zahteve olimpijskog pokreta, razdvajanjem država, OKS i COK imaju različit pristup programskim aktivnostima i projektima. Stalna radna tela OKS-a i COK-a se razlikuju, tako da među Komisijama COK-a nema Komisije za žene i sport i Komisije za olimpijske vrednosti koje postoje u OKS-u. Olimpijski dan trčanja obeležavaju i OKS i COK, što ne naglašava direktnu sličnost u njihovom delovanju rada, s obzirom da ga obeležavaju i proslavljujaju Nacionalni olimpijski komiteti svih država sveta. Menadžment OKS-a i COK-a nedovoljno prate aktivnosti menadžmenta MOK-a. Međutim, navedeni podaci i činjenice ukazuju da je sprovođenje projekata Olimpijskog pokreta različitog obima u Olimpijskom komitetu Srbije i Crnogorskom olimpijskom komitetu. Olimpijski komitet Srbije formalno ima komisiju koja se bavi pitanjima olimpijskih vrednosti, dok Crnogorski olimpijski komitet nema ovu Komisiju među svojim radnim telima. Međutim kako forma ne podrazumeva suštinu problema, rezultati istraživanja ukazuju da se širenje olimpijskih vrednosti svodi na identično/slično druženje olimpijaca sa učenicima na osnovu čega se može zaključiti da je širenje Olimpijskih vrednosti podjednako prisutno u Olimpijskom komitetu Srbije i Crnogorskom olimpijskom komitetu. Primena menadžment koncepata u Olimpijskom komitetu Srbije i Crnogorskom olimpijskom komitetu se razlikuje. Olimpijski komitet Srbije zahvaljujući svom dugogodišnjem članstvu u olimpijskom pokretu i iskustvu koje je stekao u mnogo većoj meri prati globalni trend olimpijskog pokreta. Projekti za razvoj sporta, a naročito projekat „Karijera posle sporta“, zatim, veći broj publikacija i objavljenih dokumenata u odnosu na Crnogorski olimpijski komitet potvrđuju ovu razliku u radu OKS-a i COK-a. Razlikuju se komisije Izvršnog odbora, pridavanje značaja udruženju bivših olimpijaca koje u COK-u ima zapaženiju ulogu u odnosu na isto telo u OKS. Razlika je prisutna i u obimu praćenja društvenih mreža ova dva nacionalna komiteta. Rezultati istraživanja rada Crnogorskog olimpijskog

Šiljak, V., Đurović, D., Stefanović, R., & Mekić, B. (2018). Razvoj sportskog menadžmenta u Srbiji i Crnoj Gori kroz istoriju olimpijskih komiteta njihovih država. *Sportlogia*, 14(1), 12-26.
doi:10.5550/sgia.181401.se.sdsms

komiteta ukazuju na činjenicu da je neophodno hitno njegovo restrukturiranje i primena savremenih menadžment koncepata. Pored toga, aktiviranje akcija u skladu sa programima olimpijskog pokreta a prvenstveno sa obećanim programskim aktivnostima predsednika, moglo bi da poboljšaju trenutnu situaciju u COK-u u korist crnogorskog sporta. Za polaznu tačku doprinosa daljem razvoju crnogorskog sporta i crnogorskog društva u celini možemo smatrati organizaciju Igara malih država Evrope koje će se održati u Budvi 2019. godine. Sama organizacija Igara malih država Evrope prilika je za promociju Crne Gore i njenih prirodnih lepota i turističkih potencijala što bi bio korak dalje u rastu prepoznatljivosti države Crne Gore.

Imajući u vidu navedene činjenice, dobijeni rezultati istraživanja ukazuju da je stepen razvoja menadžmenta u sportu Olimpijskog komiteta Srbije i Crnogorskog olimpijskog komiteta uslovjen dužinom njihovog članstva u Međunarodnom olimpijskom komitetu. Ovo istraživanje bi trebalo da ukaže na dalje pravce u primeni menadžmenta u sportu u vodećim nacionalnim olimpijskim organizacijama Srbije i Crne Gore. Takođe, rezultati istraživanja treba da pomognu u shvatanju olimpijskog pokreta na globalnom nivou radi prilagođavanja globalnim tendencijama olimpijskog pokreta.

LITERATURA

- Aćimović, D. (2007). *Menadžment u sportu*. Niš: Serbona.
- Begović, M. (2014). Pozicija sportista u crnogorskom olimpijskom pokretu, *Menadžment u sportu*, 5(1), 58-63.
- Binder, D. (2007). *Teaching Values – An Olympic Education Toolkit*, Laussane: IOC.
- Crnogorski olimpijski komitet (2017). Olimpijske igre – osvajači medalja iz Crne Gore. Retrieved from <http://www.cok.me/olimpijske-igre/osvajaci-medalja-iz-crne-gore/>,
- Crnogorski olimpijski komitet (2017). Retrieved from (<http://tracetirisad.me/kategorija/aktivnosti/>).
- Đurović, D. (2017). Igre malih država Evrope. In Šiljak, V., Nikolić, M. i Parčina, I. (Eds.), *Zbornik radova sa 12. Međunarodne naučne konferencije „Obrazovanje u sportu“* (pp. 192-197). Beograd, RS: Alfa BK Univerzitet - Fakultet za menadžment u sportu, Fakultet sporta i tjelesnog odgoja, Univerzitet u Sarajevu FIEP-ova evropska sekcija za istoriju fizičke kulture, Olimpijski komitet Srbije, Sportski savez Srbije, Republički zavod za sport i medicinu sporta Republike Srbije.
- European Olympic Committee (2017). 17th San Marino Games of the Small States of Europe Open. Retrieved from <http://www.eurolympic.org/17th-san-marino-games-of-the-small-states-of-europe-open>.
- Gašović, M. (2009). *Marketing sportskih organizacija*. Beograd: Intermanet.

Šiljak, V., Đurović, D., Stefanović, R., & Mekić, B. (2018). Razvoj sportskog menadžmenta u Srbiji i Crnoj Gori kroz istoriju olimpijskih komiteta njihovih država. *Sportlogia*, 14(1), 12-26.
doi:10.5550/sgia.181401.se.sdsms

- Ilić, S., & Mijatović, S. (2006). *Istorija fizičke kulture*, Beograd: D.T.A. Trade.
- International Olympic Committee (2017). Olympic Charter. Retrieved from <https://www.olympic.org/about-ioc-institution>.
- Kastratović, E. (2004). *Osnove menadžmenta sa menadžmentom u sportu*. Beograd: Institut za razvoj malih i srednjih preduzeća doo.
- Kostadinović, S., & Kostadinović, I. (2007). *Pravo i sport*. Beograd: Univerzitet Braća Karić.
- Luijk, N. V. (2018). The International Olympic Committee: A United Nations Permanent Observer of post-politics? *International Area Studies Review online*. <https://doi.org/10.1177/2233865918761110>
- Mitrović, I. (2011). *Olimpijska bajka*, Beograd: Fond sporta i Olimpizma.
- Novosti časopis online (2016). MOK uputio upozorenje u OKS: Strogo poštujte Statut. Retrieved from <http://www.novosti.rs/vesti/sport.297.html:635736-MOK-uputio-upozorenje-u-OKS-Strogo-postujte-Statut>.
- Olimpijski komitet Srbije (2016). Retrieved from <http://www.oks.org.rs/sutra-na-100-dana-do-rija-olimpijski-karneval-u-centru-beograda/>.
- Olimpijski komitet Srbije (2017). Završni izveštaj o realizaciji programa. Retrieved from <http://www.oks.org.rs/wp-content/uploads/Zavrsmi-izvestaj-OKS-za-2015>.
- Olimpijski komitet Srbije (2017). Skupština Olimpijskog komiteta usvojila izmene i dopune Statuta OKS. Retrieved from <http://www.oks.org.rs/skupstina-olimpijskog-komiteta-usvojila-izmene-i-dopune-statuta-oks/>.
- Olimpijski komitet Srbije (2017). Božidar Maljković novi predsednik OKS. Retrieved from <http://www.oks.org.rs/bozidar-maljkovic-novi-predsednik-oks/>.
- Simonović, LJ. (2007). *Olimpijska podvala*, Beograd: Autorsko izdanje.
- Šiljak, V. (2013). *Olimpizam*, Beograd, Alfa univerzitet.
- Šiljak, V., & Đurović, D. (2017). Historical Development of the Olympic Movement. In. Bjelica, D., Popović, S. & Akpinar, S. (Eds.), *Book of abstracts, 14th International Scientific Conference on Transformation Processes in Sport – Sport Performance* (pp. 22). Budva, MNE: Montenegrin Sports Academy. PMid:28710507
- Škarlo, D. (2012). *Management Olimpijskih igara*, Zagreb: Mate d.o.o.
- The Olympic Movement in Society (2009). Retrieved from [///C:/Users/Downloads/EN-XIII-Olympic-Congress-Recommendations.pdf](:///C:/Users/Downloads/EN-XIII-Olympic-Congress-Recommendations.pdf)
- Tomić, M. (2007). *Sportski menadžment*. Beograd: Data Status.
- Trkulja, M. (2008). *Marketing sportskog događaja Olimpijske igre*. Beograd: Alpha design.

Šiljak, V., Đurović, D., Stefanović, R., & Mekić, B. (2018). Razvoj sportskog menadžmenta u Srbiji i Crnoj Gori kroz istoriju olimpijskih komiteta njihovih država. *Sportlogia*, 14(1), 12-26.
doi:10.5550/sgia.181401.se.sdsms

ABSTRACT

The subject of this research refers to development of management in sport throughout history of the Olympic Committee of Serbia and the Montenegrin Olympic Committee. Analysis of the work of the Olympic Committee of Serbia and the Montenegrin Olympic Committee and presentation of their structures, cooperation with international and national sports organisations, ways of encouragement of the world-class professional sport development, different in their duration but with common interweaving activities, definitely represented a research challenge. A very specific challenge is a common political past hence social patterns that are characteristic for both states. These patterns are still very present in everyday political life which indirectly influences the work of majority of national bodies including olympic committees thus their organization and proper functioning. A very specific challenge is a common political past hence social patterns that are characteristics for both states. These patterns are still very present in everyday political life which indirectly influences the work of majority of national bodies including Olympic committees thus their organization and proper functioning. The aim of this research was to determine the importance of work of the Olympic Committee of Serbia and the Montenegrin Olympic Committee from the aspect of management. Development of management in sports throughout history on examples of the Olympic Committee of Serbia and the Montenegrin Olympic Committee was defined by this scientific research. Its results point to the fact that degree of development of management in sports of the Olympic Committee of Serbia and the Montenegrin Olympic Committee was conditioned by length of their membership in the International Olympic Committee. Besides this, it was confirmed that the influence of technological, economic and political challenges for management of the Olympic Committee of Serbia and the Montenegrin Olympic Committee were the same; that carrying out the Olympic movement projects of different scopes as well as propagation of the Olympic values were equally present in the Olympic Committee of Serbia and the Montenegrin Olympic Committee. Importance of the research is reflected in academic and scientific perspective of work of the Olympic Committee of Serbia and the Montenegrin Olympic Committee. This survey will help future experts in sports organizations to apply their management in sport models successfully in their sports organizations.

Key words: *history, management, National Olympic Committees, Serbia, Montenegro.*

Primljeno: 22.03.2018.
Odobreno: 20.06.2018.

Korespondencija:
Violeta Šiljak

Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja, Univerzitet u Beogradu
Blagoja Parovića 156
11030 Beograd, Srbija
violeta.siljak@fsfv.bg.ac.rs
vsiljak@yahoo.com

Šiljak, V., Đurović, D., Stefanović, R., & Mekić, B. (2018). Razvoj sportskog menadžmenta u Srbiji i Crnoj Gori kroz istoriju olimpijskih komiteta njihovih država. *Sportlogia*, 14(1), 12-26.
doi:10.5550/sgia.181401.se.sdsms